

۱۴۵۹۲۷
۹۵,۲,۷

روشهای هیپنوتیزم درمانی

نوشته

جان هاتکینس

ترجمه

دکتر رضا جمالین

با مقدمه

دکتر هادی منافی

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۳۹۵

Watkins, John G. (John Goodrich)

واتکینز، جان گودریچ، ۱۹۱۳-۲۰۱۲ م
روشهای هیپنوتیزم درمانی / نوشته جان واتکینس؛ ترجمه رضا جمالیان؛ با مقدمه هادی منافی
تهران: اطلاعات، ۱۳۹۵
۳۲۰ ص. مصور
978-600-435-000-6

سرشناسه:

عنوان و نام پدید آور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت:

کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب Hypnotherapeutic techniques, 2005 است.

موضوع:

خواب مصنوعی - خواص درمانی - دستنامه ها

شناسه افزوده:

جمالیان، رضا، ۱۳۱۴ - مترجم

شناسه افزوده:

منافی، هادی، مقدمه نویس

شناسه افزوده:

مؤسسه اطلاعات

رده بند: دنگره.

۱۳۹۵ ۲۹ و ۴۹۵ RC

ردیفی: ری.

۶۱۵/۸۵۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۷۰۲۰۳

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۵۴۹۹۵۳۱۱۱

تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶

تلفن دفتر توزیع و فروش: ۲۹۹۹۳۲۴۲

فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، رویروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۲۴۶

فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، رویروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

روشهای هیپنوتیزم درمانی

نوشته جان واتکینس

ترجمه دکتر رضا جمالیان

ویراستار: اساتذۀ فارونی حروف نگار: مهیاسادات شریعتی صفحه آرا: رحیم رضائی

طراح جلد: رضا گنجی حروف نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

چاپ اول: ۱۳۹۵ شمارهگان: ۱۰۵۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۵-۰۰۰-۶ ISBN: 978-600-435-000-6

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

فهرست

در باره مؤلف	۷
مقدمه	۹
مقدمه مترجم	۱۱
دیاچهای بر هیپنوتیزم درمانی	۱۳
بخش اول / تاریخچه هیپنوتیزم و ارتباط آن با روان درمانی کنونی	۳۵
بخش دوم / نظریه های توجیه کننده ماهیت هیپنوتیزم	۹۳
بخش سوم / آموزش هیپنوتیزم کاربردی	۱۳۷
بخش چهارم / حساسیت به هیپنوتیزم شدن یا هیپنوتیزم پذیری	۱۷۹
بخش پنجم / تکنیک های مقدماتی در القای خلسه	۲۱۷
بخش ششم / تکنیک های پیشرفته در القای خلسه هیپنوتیزمی	۲۵۱
بخش هفتم / تکنیک های عمیق تر کردن خلسه هیپنوتیزمی	۲۹۷

درباره مؤلف

جان واتکینس درجه Ph.D خود را از دانشگاه کلمبیا دریافت کرد. او یک روان‌شناس بالینی است که حقانیت و اعتبار مدرک تخصصی روانکاوی خویش را نیز از انجمن ملی آمریکا در رسیدن به رتبه دارج علمی و تحصیلی دریافت کرده است. دکتر واتکینس به عنوان پرزیدنت بورده تخصصی هیپنوتیزم روان‌شناسی در اتحادیه روان‌شناسان آمریکا - شعبه ۳۰ یا هیپنوتیزم - به عنوان انجمن بین‌المللی هیپنوتیزم تجربی و بالینی خدمت کرده و استاد ممتاز روان‌شناسی و مدیر آموزشهای بالینی دانشگاه مونتانا بوده است. او به عنوان استاد میهمان در دانشگاه دولتی ایالت واشینگتن، دانشگاه کالیفرنیا در لوس آنجلس، دانشگاه شمال غربی و دانشگاه پزشکی دانشگاه اورگان کار کرده است. ضمناً او به مدت شانزده سال سرپرست موسسات روان‌شناسان بالینی در تمام نهادهای درمانی و بهداشتی کهنه‌سربازها را به عهده داشته است. در سالهای اخیر، او و همسرش هلن - که او نیز روان‌شناس است - در میسولا در ایالت مونتانا زندگی می‌کرده است.

مقدمه

خدای را سپاس می‌گویم که در راستای رسیدن به روش درمانی متفاوت و بسیار مؤثری یک کتاب دیگر که کتاب هیپنوتیزم بالینی یا کاربردی کشور ما افزوده شد. پیش از این با همت و زحمات بسیاری از همکاران ما در راستای آشنایی با هیپنوتیزم علمی نوین، بررسی علمی خود هیپنوتیزم و در نهایت روش استاد شدن در هیپنوتیزم، کتابهای بسیار باارزشی توسط انتشارات اطلاعات چاپ و منتشر شده بودند که با استقبال زیاد خوانندگان، در شمارگان بالا مکرراً تجدید چاپ شدند.

کتاب حاضر، جلد یانیمه اول از ترجمه فاضلانه کتاب روان‌های هیپنوتیزم درمانی و در حقیقت اولین کتاب در ایران در زمینه آشنایی پزشکان، دندان‌پزشکان، روان‌شناسان، پرستاران، ماماها و بسیاری از رشته‌های بالینی دیگر است که با هیپنوتیزم کاربردی سر و کار دارند. نویسندگان و پدیدآوران این اثر سترگ و ماندنی آقای دکتر جان واتکینس رئیس سابق انجمن بین‌المللی هیپنوتیزم تجربی و بالینی ISCEH و بانوی دانشمندش خانم هلن واتکینس روان‌شناس پرآوازه‌ای است که حضور وی در بسیاری از تصاویر این کتاب، نشانه سهم بالا و مؤثر وی در تدوین این اثر است.

مترجم این اثر گرانمایه که بسیاری از کتابهای علمی هیپنوتیزم حاصل زحمات فراوان ایشان است، آقای دکتر سیدرضا جمالیان است که همراه با اینجانب در پدیدآمدن انجمن هیپنوتیزم بالینی ایران سهم بالایی داشت و بدون انتشار ترجمه‌های

متعددی از کتابهای معتبر هیپنوتیزم، آموزش هیپنوتیزم علمی و بالینی در این کشور ممکن نمی‌شد.

در شرایط کنونی، اینجانب با مسئولیت‌های مستمر اجرایی، بهترین و خداپسندانه‌ترین اقدامات درمانی و جراحی خودم را ساعات و جلسات متعددی می‌دانم که برای درمان بی‌درد سوختگی‌ها - به ویژه سوختگی‌های وسیع مهندسان فداکار صنعت برق کشور - می‌گذرانم که برای جراحی‌های مکرر و پانسمان زخمهای آنان بجز هیپنوتیزم چاره و امکان دیگری ندارم... مسلماً سهم بالایی از اجر معنوی و رضایت شفلی اینجانب و همکاران عزیزم، در تسکین آلام دردمندان که با کمک هیپنوتیزم در رشته‌های بسیار پردردی مانند دندان‌پزشکی، زایمان، سرطانهای پیشرفته، جراحی‌ها، سایر مواردی که در تسکین درد آنها از هیپنوتیزم هم استفاده می‌شود، نثار مؤسسه انتشارات ادراکات می‌کنم که در این زمینه از روی حق و انصاف، سهم بسیار مهمی دارند.

دکتر هادی منافی

مقدمه مترجم

در تمام یا بسیاری از رشته‌های کاربردی مانند انگل‌شناسی، تشریح و یا بافت‌شناسی لازم است برای شناخت کامل آنچه در دید مستقیم با چشمان دقیق و مشتاق دانشجو دیده نمی‌شوند، قبلاً شرح کافی و مختصر را اختیار او گذاشته شود. برای مثال، اگر تکنولوژی بتواند کالبد انسان و یا بافت‌هایی از بدن او را عیناً تهیه کند و در برابر چشمان دانشجویان پزشکی قرار دهد، دریافت علمی این افراد از این مشاهده زیاد و دقیق نخواهد بود، مگر اینکه ساعاتی پیش از سالن کارهای عملی، استاد با عکس، اسلاید، فیلم و انواع تصویربرداری‌ها به شرح و معرفی قسمت‌های مختلف آن به صورت مختصر بپردازد.

اگر دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان‌پزشکی، روان‌شناسی و ... قبل از شناخت کامل پدیده‌های هیپنوتیزمی در برابر نمایش و ارائه پدیده‌های هیپنوتیزمی قرار بگیرند، بدون تردید با اشکالات و ابهامات شناختی و تفسیری عظیمی روبرو می‌شوند که به علت بضاعت ناچیز اطلاعات نظری و علمی، به حوزه‌ها و بیغوله‌های خرافات کشیده می‌شوند که تنها برای آنها واژه‌های مبهمی مانند انرژی‌های عجیب و غریب و یا قدرت ارواح و اشباح می‌تواند پاسخگو باشد.

این بسیار شگفت و باعث تأسف است که در میان کتاب‌های بی‌شمار و بسیار خوب در حوزه هیپنوتیزم [که تعداد زیادی از آنها با تألیف استادان بزرگ هیپنوتیزم به خوبی به زبان فارسی هم ترجمه شده‌اند]، کتابی در زمینه آموزش هیپنوتیزم کاربردی وجود

ندارد. در صفحات بعد و در قسمتِ دیباچهٔ این کتاب، با مثالهای متعدد و دقیقی این مطلب نشان داده شده است.

پیش از این، در یک اجماع جهانی چنین تصور می‌شد که ۳ جلد کتابی که توسط انجمن هیپنوتیزم بالینی بر پایهٔ تجربیات حدود ۵۰ سالهٔ نهادهای آموزشی این انجمن در نهایت توسط «کوریدون هاموند» برای اهداف آموزشی و بالینی در تمام نقاط جهان تهیه و تنظیم شده‌اند، به این نیاز و کمبود جواب می‌دهند. این ۳ کتاب عبارتند از:

۱- آموزش خود هیپنوتیزم

۲- القای خلسه و تلقین

۳- آمه: ش هیپنوتیزم بالینی

در جریان ترجمهٔ ۳ جلد کتابهای انجمن هیپنوتیزم بالینی آمریکا، متوجه شدم که مکرراً هاموند به کتاب آموزشی واتکینس اشاره می‌کند و حتی قسمت‌هایی از آن را با اجازهٔ سخاوتمندان راتکینس، عیناً در کتابهای خود که مرجع اصلی آموزش هیپنوتیزم بالینی در جهان هستند، نقل می‌کند. مشکلات اینجانب برای دسترسی به این کتابها با لطف برادرزادهٔ عزیزم «سوسن» در آلمان حل شد. که از مؤسسه انتشاراتی بین‌المللی آمازون آنها را خرید و در اختیار اینجانب گذاشت و در حالی که هنوز در بازار راكد کتابهای علمی ناشری برای کتاب آموزش بالینی هاموند پیدا نکردم، کتاب تکنیک‌های هیپنوتیزم درمانی واتکینس ترجمه و با تایپ صبورانه و دقیق همدانم فرحناز مصنع که با تغییرات و تصحیح‌های مکرر اینجانب همراه بود، این متن آماده شد. در این شرایط هموطنان عزیز اینجانب به آخرین، بهترین و برترین منابع آموزشی هیپنوتیزم بالینی و درمانی دسترسی پیدا می‌کنند؛ برگ سبزی است، تحفهٔ درویش. تا چه قبول افتد. در نظر آید.

در رکورد بی‌سابقهٔ صنعت چاپ کتابهای علمی به ویژه گرانی سرسام‌آور قیمت کاغذ، همکار بزرگوار جناب آقای دکتر هادی منافی وزیر اسبق بهداشت و درمان، رئیس سابق سازمان نظام پزشکی و بنیانگذار انجمن هیپنوتیزم بالینی و اولین رئیس هیأت مدیره این نهاد امکان انتشار این کتاب را فراهم آوردند و با نگارش مقدمه‌ای بر آن، بر اینجانب مَبْت نهادند.

دکتر رضا جمالیان

تهران - زمستان ۱۳۹۴

دیباچه‌ای بر هیپنوتیزم درمانی

با کتابهای ارزنده فراوانی که امروز در زمینه هیپنوتیزم در دسترس هستند، توجیه و دلیل قانع‌کننده‌ای برای تألیف یک کتاب دیگر و بیشتر چیست؟ ممکن است، با مراجعه سریع و موجز به بازار کتاب، پیدا کردن جوابی برای این سؤال کمک شود:

* برخی از کتابهایی که موجودند، به این قصد طراحی و چاپ شده‌اند که تصویری از وضعیت کنونی هیپنوتیزم به خوانندگانی که در این زمینه اطلاعات متوسطی دارند، بدهند؛ مانند کتابهای مارکوس و وولبرگ.

* و یا این نیت در کار بوده که طبیعت و خصلت هیپنوتیزم را به خوانندگان خویش نشان بدهند؛ مانند: شور و اورن.

* طرح و نگرش برخی دیگر از نویسندگان، تدوین کتاب جامعی شامل تکنیک‌ها و دیدگاههای ارزنده خود برای درمان طیف گسترده‌ای از بیماری‌هاست که این آثار می‌توانند برای پزشکان مفید باشند. مانند کتابهای کرازیل نک و هال، کروجر، چیک، لوکرون و دیگران.

* هدف برخی از کتابها روان‌درمانی اغلب با نگرش دینامیک است، مانند آثاری از: ادلشتاین، گیل، واتکینس، وولبرگ و....

* عده‌ای دیگر از کتابها شامل شرح یا گزارش فعالیت‌های علمی کنترل شده و

دقیقی هستند؛ مانند آثاری از شور، «هیلگارد و هیلگارد» و کلاین که در فواصل زمانی متفاوتی انتشار پیدا کرده‌اند.

* هدف از انتشار برخی از کتابها این بوده تا پیشرفت مقایسه‌ای هیپنوتیزم در قسمت‌های مختلف جهان را نشان دهند؛ مانند کتاب مارکوس.

* تعدادی از کتابهای مهم و مشهور به شرح بحث‌های پرجوش و خروشی می‌پردازند که بین طرفداران علاقه‌مند به بخش‌های متضاد ولی پرهیجان در زمینه‌های متعدد و متفاوت درباره هیپنوتیزم وجود دارند. برای مثال، کتابهای باربر، شیهان، پری، سارینز و کوته در این زمینه‌اند.

* برخی از کتابها جنبه عمومی و گسترده دارند، به این معنی که در طیفی بسیار گسترده از شرح تمام نظریات، تئوری‌ها، تحقیقات و اشکال کاربردی و عملی هیپنوتیزم می‌پردازند. از این گروه امبروز، نیوبولد، فرانکل، زامانسکی و گوردون قابل ذکرند.

* و این در شرایطی است که عده‌ای بر روی تکنیک‌های درمان تأکید دارند؛ مانند اریکسون، هرشمن، سکت و این زن هوفر.

* برخی از کتابهای درسی، گرایش رفتاری دارند، برخی از آثار جیبوس، دن گرو، کروجر و فلر در این محدوده‌اند.

* در برخی از کتابهای درمانی یا ارزش، افداوات درمانی بر روی نیازهای گروه خاصی از انسانها متمرکز شده است. آثار گاردنر، اوایس، بوک، موس و شاه در این گروه هستند.

* در سالهای اخیر، کاربرد هیپنوتیزم در پزشکی قابل توجه قرار گرفته است. در آثار هیبارد، ورینگ، رایزر و ادولف مطالب زیادی در این زمینه وجود دارند.

در این شرایط، ممکن است که این پرسش مطرح شود که با این تنوع و گوناگونی، چرا کتاب دیگری تألیف شده است؟

برعکس بسیاری از رشته‌های درمانی دیگر، در این روزها بسیار مشکل است که فرد علاقه‌مندی یک کتاب آموزشی در زمینه هیپنوتیزم درمانی پیدا کند. تنها اقلیت ناچیزی از دانشکده‌های پزشکی و رشته‌های فوق‌لیسانس و بالاتر در حوزه روان‌شناسی

دوره‌هایی را برای آموزش در این زمینه ترتیب داده‌اند. دو انجمن علمی بسیار با اعتبار در این زمینه یعنی:

- انجمن هیپنوتیزم تجربی و بالینی و

- انجمن هیپنوتیزم بالینی آمریکا

برخی از کارگاههای آموزشی را که معمولاً ۳ روز طول می‌کشند، در جوار همایش بزرگ سالیانه خود و همین‌طور در طول سال در نقاط مختلف ایالات برگزار می‌کنند. در این همایش‌های بزرگ صاحبان رشته‌های بسیار متفاوت و غیر هم‌سطح شرکت می‌کنند. در این کارگاه آموزشی ۳ روزه که به سختی می‌تواند خوب برنامه‌ریزی و آماده شود، حجم زیادی از سخنرانی‌ها و کارهای عملی گنجانده شده است که با توجه به تنوع گسترده تخصصی شرکت‌کنندگان در آنان، بیشتر افراد حضور یافته در این همایشها با مطالب و مضامینی روبرو می‌شوند که برای آنان بسیار دور از ذهن است. برخی از مقالات و مطالبی که در این شلوغی و همه‌سالنهای بزرگ به گوش می‌رسند، و برخی از مطالب یا پدیده‌های عجیبی ممکن است جالب و درخشان بوده باشند، ولی برای اکثریت شرکت‌کننده‌ها - حتی آشنایی اندکی هم با این موضوعات ندارند، اضطراب‌آفرین و موجب پیدایش گیجی و سردرد می‌شوند.

چهره‌ها و رفتارهای گروهی از افراد تحصیل کرده که در این سمینارها یا کارگاههای آموزشی حضور پیدا می‌کنند، شایان ذکرند. چرا که لیکدوری را تجسم بفرمائید که آرام و متین در گوشه‌ای قرار گرفته و بر اساس تجربه شخصی خویش عادت کرده که بر روی آنچه می‌بیند، تمرکز کند. در این شرایط آموزشی، در یک سالن بزرگ، گروههای ۵ تا ۷ نفری تشکیل شده که هر گروه زیر نظر یک استاد یا مربی به آموزش و یا تمرین در زمینه‌هایی که آموخته‌اند یا می‌خواهند بیاموزند، مشغول هستند. او به صورتی واضح و صادقانه با تعداد زیادی از پدیده‌ها روبروست که توضیحات علمی کافی در این محدوده زمانی اندک، به او و دیگر تازه‌واردان داده نمی‌شوند. آنچه آنان مشاهده می‌کنند، برای آنها مصداق بارز و حقیقی «پدیده‌های جادویی» را دارند. آنانی که قدرت تجزیه و تحلیل علمی و منطقی دارند، در مواجهه با شرایط و اتفاقات زیادی که در یک سالن در هر گوشه و کنار اتفاق می‌افتد و در بستر زمانی یک همایش ۳ روزه و برای شرکت‌کنندگانی با تحصیلات و اطلاعات متفاوت، منطقی‌ترین برخورد را در

این می‌بیند که از این «خانه‌های ارواح»^۱ دور شوند. از سوی دیگر، پزشکانی که بیشتر با دستگاه‌های رادیوگرافی، سونوگرافی، پرتودرمانی، فیزیوتراپی و... کار می‌کنند و مایل‌اند با منطق ریاضی و فیزیکی به پرسشهای آنان جواب گفته شود، در این شرایط برای توصیف و توجیه آنچه می‌بینند، جوابهای اقتناع‌کننده‌ای دریافت نمی‌کنند.

حقیقت این است که در بسیاری از کارگاههای آموزشی که پدیده‌های هیپنوتیزمی نشان داده می‌شوند، برای توجیه و تفسیر این مشاهدات مرموز و اسرارآمیز، سخنان روان‌شناسی که بیشتر در زمینه‌های رفتاری آموزش دیده، برای کسانی که در محدوده علوم تجربی تحصیل کرده‌اند، بیشتر از اینکه قانع‌کننده بوده باشد، ابهام‌برانگیز خواهند بود.

کمبود استاد و روش‌های امکان‌آموزشی

در زمینه آموزش هیپنوتیزم درمانی، استادان با صلاحیت کافی به چشم نمی‌خورند. در دانشکده‌های پزشکی، استادان دوره دیده برای آموزش هیپنوتیزم بالینی در هیأت علمی بسیار نادرند. برنامه‌های آموزشی و واحدهای درسی کافی - و یا حتی در سطح حداقل - برای تدریس کادرهای پزشکی و روان‌شناسی وجود ندارند. علاوه بر آنها، فقر علمی عظیمی در زمینه‌هایی مانند درک یا توصیف پدیده‌های هیپنوتیزمی در بین پزشکان و روان‌شناسان وجود دارند.^۲

یکی از شواهد این کمبودها، شک و تردید در زمینه کارهایی است که در رفتارشناسی این هیپنوتیزم درمانگران به چشم می‌خورد. عدم اطمینانی است که حتی خود آنها نسبت به نتایج کارهای خود دارند. همان‌طور، پسیکانالیست‌ها

۱. HAUNTED HOUSE این فراز ترجمه اصطلاح فرانسوی مزون‌هانت، است و بر اساس آنچه در کتابهای پروفیسور فرانسوی ستاره‌شناس، فلامارین و دیگران نوشته شده، در برخی از خانه‌ها با ایجاد سروصداهای وحشتناک، جابجایی خود به خود اشیای سنگین، سقوط کمد‌ها و اشیای دیگر و... وضعیتی پدید آمده که به قول راویان این خبرها، این اماکن توسط ارواح شرور تسخیر شده است! - مترجم

۲. برای مثال، مکانیسم پیدایش بی‌حسی دستکشی، نحوه انتقال بی‌حسی با لمس نقطه دیگر از بدن با عضو بی‌حس شده، توجیه مکانیسم انواع تلفیقات بعد از هیپنوتیزمی و بالاخره با مراجعه به بخش سوم این کتاب که در زمینه پدیده‌های هیپنوتیزمی نوشته شده است، مشاهده می‌شود که ابهامات و پرسشهای بی‌پاسخ بسیار است - مترجم

همچنان طوطی وار به تکرار نظریات تأیید نشده فروید می‌پردازند که بیشتر از نیم قرن پیش اظهار شده‌اند. با توجه به مقدمات فوق، این شگفت‌آور نیست که مشاهده کنیم که افراد متخصص اندکی هستند که در کاربرد هیپنوتیزم به عنوان یک روش درمانی مستقل مهارت و شهرت پیدا کرده‌اند. یک نشانه بزرگ در این زمینه توجه به این نکته است که تنها معدودی از روان‌درمانگران به استفاده گسترده از هیپنوتیزم درمانی روی آورده‌اند، در حالی که تعداد بسیار بیشتری از متخصصان روان‌درمانی در رشته‌ها و نگرشهای دیگری شهرت پیدا کرده‌اند و به درمان بیماری‌های مختلف - بدون استفاده از هیپنوتیزم - می‌پردازند.

در شرایط کنونی کاربردهای درمانی هیپنوتیزم توسط مؤسسات و نهادهای علمی معتبری به عنوان یک روش علمی و قانونی به رسمیت شناخته شده از جمله:

انجمن پزشکان آمریکا

انجمن روان‌پزشکان آمریکا

انجمن آمریکایی برای پیشرفت روان‌پزشکی

فدراسیون جهانی بهداشت درمان

در این شرایط به نظر می‌آید که دانشکده‌های پزشکی، در جوار و مشابه با روشهای مورد قبول دیگر برای درمان، شایسته است که در آموزش هیپنوتیزم درمانی هم بپردازند. همین‌طور، پدیده‌های هیپنوتیزی می‌باید در دیپارتمانهای روان‌شناسی هم تدریس و در محدوده آن تحقیق شود، همان‌طور که در سایر رشته‌های علم‌کار شخصیتی مانند یادگیری، انگیزه و ادراک، این نوع پژوهشها انجام می‌شوند. در زمان بهاء‌الزوری آموزشی در زمینه روان‌شناسی بالینی، بایستی آن اندازه به هیپنوتیزم درمانی اهمیت تر بها داده شود که به رفتار درمانی و شناخت درمانی اهمیت داده می‌شود.

کمبود شدید در زمینه کتابهای درسی

یک استاد روان‌پزشکی یا روان‌شناسی که تدریس یک دوره آموزشی جدی در زمینه هیپنوتیزم بالینی یا هیپنوتیزم درمانی را بر عهده می‌گیرد، در نگاه اول با بسیاری از مقالات و منابع روبرو می‌شود که در اختیار او قرار دارند. ولی در میان این مآخذ فراوان، در این روزها ما حتی با یک کتاب مواجه نمی‌شویم که به صورت اختصاصی

برای تدریس و استفاده دانشجو طراحی و چاپ شده باشد. هرچند فصول و مباحث به خوبی و به صورت مشروح تهیه شده‌اند، ولی مطالب به آن شکلی تنظیم و مرتب نشده که در مجموع شایسته یک کتاب درسی بوده باشد، همان‌طور که این نظم و ترتیب معمولاً در سایر کتب درسی مثلاً در زمینه فیزیولوژی و زوئولوژی^۱ به چشم می‌خورند.

از سوی دیگر، واحدهای درسی باید به صورتی محاسبه شوند که برای هر ۳ ماه یا نیم‌سال تحصیلی، ۳ تا ۵ ساعت تدریس هیپنوتیزم گنجانده شود. از آنجایی که ساعات آزادی وجود ندارد، برخی از ساعات تدریس در کلاس، بایستی با زمان تمرین عملی به صورت همزمان اجرا شوند. در چنین شرایطی است که دانشجوی تازه‌رِد باید با پدیده‌های مختلف هیپنوتیزم و تکنیک‌های مرتبط با آنها آشنایی پیدا کند. ترتیب ارائه پدیده‌های هیپنوتیزمی از ساده به پیچیده در تمام موارد مراعات نمی‌شوند. در برخی از فصول، در زمانی کوتاه مباحث پیچیده و بغرنج زیادی مطرح می‌گردند که بسیار، از این مباحث‌های پیچیده، با نیازها و وظایف آینده شغلی دانشجو مرتبط نیستند.

عدم توجه به تاریخچه هدفمند، در هیپنوتیزم

در تدریس تاریخ یا تاریخچه هیپنوتیزم، این نیاز است که مطالب به صورتی مطرح شوند که افراد تازه‌وارد با تلاشهای فراوان و سختی‌هایی که پیشاهنگان این رشته در کشف، بررسی و توجیه این پدیده‌ها داشتند، آشنا شوند و به این مضمون توجه کنند که مطالب تئوری و تکنیک‌های علمی در این مسیر سخت و پرمخاطره چگونه تحول و تکامل پیدا کرده‌اند. استادان و پیشکسوتان شریف چگونه با مخالفت‌ها و دشمنی‌های همکاران قدرت‌طلب و زراندوز خود مواجه بوده‌اند. به یک روایت، تاریخ طولانی هیپنوتیزم، تکرار و تکرار یک سلسله وقایع است. یک فرد مصمم و صادق به دنبال افراد قبلی، مسیرهای شایعه‌پراکنی و ایجاد بدبینی، زیر ذره‌بین و در معرض لجن‌پراکنی قرار گرفتن و محکومیت را طی می‌کند. در این مسیر آنان ضمن مجادله با افراد نادان و کم‌مایه که ظاهراً یا واقعاً به هیپنوتیزم علاقه نشان

۱. ZOOLOGY به معنای جانورشناسی. در متن، طنزی به کار رفته است که در جمله‌ها و صفحات بعدی هم این رویه طنزآمیز مشاهده می‌شود - مترجم.

می‌دادند، کوششی بسیار زیاد برای حفظ اعتبار علمی خویش در برابر افرادی مهاجم انجام می‌دادند. در نهایت کوشش‌های فراوانی که این پیشاهنگان صادق برای ارائه عقاید علمی و مستند خویش به افراد ساده‌اندیش و عوام انجام داده‌اند، شایان توجه و تحسین فراوان است.

در نگارش تاریخچه هر علم، از جمله هیپنوتیزم، بایستی به صورتی واقعیت‌ها با حقیقت نگاشته شوند که افراد تازه‌وارد، با جریان سخت و پرتلاطم پیشرفت علوم و با چهره مردان شجاع و نوآور آشنا شوند. در این شرایط، او نیز در درون و باطن خویش باید خود را با این تغییرات، با این ادراکات و دانش‌ها و تجربیاتی که در این مسیر با آنها برخورد می‌کند، آشنا کند و با توجه به این حقیقت که در این مسیر پرخطر، افراد دانشمند، نیکند، خیرخواه و نیک‌اندیش بسیار زیاد بوده‌اند، سعی کند تا آنها هم از این افراد خوب تأثیر پذیری نشان دهند.

در این مسیر آموزشی، ساگمان در آغاز با همان حیرت و بهتی مواجه می‌شوند که زمانی استادان آنها چنین احساس داشتند. اینکه این افراد این راه را ادامه دهند و یا از ادامه راه منصرف شوند، به این بستگی دارد که آنان با چه توشه علمی و انگیزه‌ای به این راه گام نهاده‌اند. تحصیلات و مطالعات آنها تا به اندازه‌ای با سیر در این مسیر مرتبط و هماهنگ و در طی راه یاری‌دهنده آنان به دست است. تا چه اندازه از مطالعات علمی گسترده و در عین حال در حوزه هیپنوتیزم بهره‌داشته‌اند. تا چه اندازه این مهارت و بصیرت را کسب کرده بودند که بتوانند مشاهدات خود را با آموزه‌های قبلی تلفیق کنند و بین آنها آشتی و تعادل برقرار سازند.

در طول ۴۰ سال پیش، من به صدها پزشک، دندان‌پزشک، روان‌پزشک و روان‌شناس هیپنوتیزم‌درمانی را آموختم.

برخی از آنان، در شرایط کنونی از استادان و نام‌آوران ممتاز این حوزه‌اند. تعدادی از آنها در این زمان در زمینه‌های آموزشی، پژوهشی، آزمایشگاهی و بالینی صاحب‌نظر و صاحب‌نظریه هستند.

تعداد بسیاری از آنان که در دوره‌های آموزشی، کارگاه‌های آموزشی، کالج‌هایی که در آن دوره می‌دیدند، با علاقه بسیار شدید و با اشتیاق فراوان به خودشان این امید را می‌دادند که می‌توانند بالأخره هیپنوتیزم را به خوبی یاد بگیرند و بر کاربرد تکنیک‌های

علمی آن مسلط شوند، پس از گذراندن دوره‌های آموزشی، سمینار، کارگاه‌های آموزشی و انجام مطالعات زیاد، در نهایت خود را در موقعیت شغلی و وضعیتی یافتند که ترجیح دادند که به درمانهای غیر هیپنوتیزمی بپردازند.

جمعی هم که از همان آغاز بر اضطرابها و سدهای موجود در مسیر راه فائق نیامده بودند، این راه را رها کردند و رفتند.

فواید جانبی هیپنوتیزم درمانی برای درمانگران

بسیاری از ما که زمانی به عنوان معلم در دوره‌های آموزش هیپنوتیزمی تدریس کردیم، برخی از دانشجویان سابق خود را ملاقات کرده‌ایم که آنان با اشتیاق فراوان از آن دو یاد کرده و بر این مضمون تأکید می‌کردند که از آن دوره‌ها «چیزهای زیادی» یاد گرفته‌اند، از جمله این آموزه‌ها مطالبی هم در باره دینامیسم‌های شخصیتی بوده‌اند که در جوانی آنها دلیل کسب مهارت‌های اجتماعی و شغلی، دانستن مطالب زیادتری در زمینه رابطه پزشک و بیمار، در زندگی اقتصادی و اجتماعی ترقی و تعالی قابل ملاحظه‌ای پیدا کرده و در نهایت آنان در سطح بالاتر و والاتری به نقش عوامل روحی در پیدایش اختلالات جسمی و روانی پی برده‌اند. ولی پس از این مقدمات، آنها غالباً چنین مطالبی را هم مطرح می‌نمودند: «من همیشه دوست داشتم در کنار کارهای درمانی خودم، از هیپنوتیزم درمانی هم استفاده کنم. ولی هرگز در انجام این کار راحت نبودم.»

به باور اینجانب، اگر فردی پس از پایان یک دوره آموزشی در زمینه هیپنوتیزم درمانی در مدت یک یا دو ماه شروع به هیپنوتیزم درمانی نکرد، احتمالاً بعدها هم هرگز شروع به هیپنوتیزم درمانی نخواهد کرد. به باور من، در محدوده کسب آموزش هیپنوتیزم درمانی، حجم بسیار زیادی از ضرر یا خسران هم وجود دارند.

شاید این ضایعات، از تمام اتلافهای وقت، انرژی و ... در سایر دوره‌های آموزشی در علوم پزشکی و روان‌شناسی بیشتر بوده باشد. زیرا تنها اقلیت ناچیزی از کسانی که با شوق و ذوق به آموزش هیپنوتیزم و هیپنوتیزم درمانی می‌پردازند، بعدها به هیپنوتیزم درمانگرانی فعال و یا پژوهشگرانی برجسته در زمینه هیپنوتیزم تبدیل می‌شوند.